

Ministerie van Justitie en Veiligheid
t.a.v. de heer dr. mr T.H.D. Struycken, Staatssecretaris Rechtsbescherming
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Woerden, 20 mei 2025

Betreft: zienswijze Techniek Nederland voor de internetconsultatie Implementatiewet richtlijn herziening productaansprakelijkheid¹

Uw kenmerk: [27435](#)

Geachte heer Struycken,

In november 2024 is de Richtlijn herziening productaansprakelijkheid gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Unie en deze is vervolgens op 8 december 2024 in werking getreden. Techniek Nederland deelt graag haar zienswijze over deze richtlijn via uw internetconsultatie over de **Implementatiewet richtlijn herziening productaansprakelijkheid²**.

Over Techniek Nederland

Wij zijn de ondernemingsorganisatie van technische dienstverleners, installatiebedrijven en de technische detailhandel. De installatiesector bestaat uit meer dan 30.000 bedrijven met een totale omzet van ruim 26 miljard euro per jaar en biedt werkgelegenheid aan circa 155.000 mensen voornamelijk in vast dienstverband. De technische detailhandel bestaat uit 15.000 winkels die een jaaromzet realiseren van ruim 10 miljard euro per jaar.

Achtergronden

Uw wetsvoorstel implementeert de Europese Richtlijn herziening productaansprakelijkheid (2024/2853) met regels over de aansprakelijkheid van marktdeelnemers, bijvoorbeeld fabrikanten, importeurs en distributeurs. De regels bevatten een risicoaansprakelijkheid voor schade van natuurlijke personen, die wordt veroorzaakt door gebrekkige producten. De herziening van de productaansprakelijkheid houdt verband met nieuwe (digitale) technologieën, waaronder kunstmatige intelligentie, nieuwe bedrijfsmodellen voor de circulaire economie en nieuwe mondiale toeleveringsketens.

¹ Wijziging van de Boeken 6 en 7 van het Burgerlijk Wetboek en de Overgangswet nieuw Burgerlijk Wetboek ter implementatie van Richtlijn (EU) 2024/2853 van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2024 inzake aansprakelijkheid voor gebrekkige producten en tot intrekking van Richtlijn 85/374/EEG van de Raad (Implementatiewet richtlijn herziening productaansprakelijkheid)

² [Overheid.nl | Consultatie Implementatiewet richtlijn herziening productaansprakelijkheid](#)

Bovendien heeft de herziening tot doel de positie van benadeelden/consumenten te verbeteren, zodat zij eenvoudiger een schadevergoeding kunnen krijgen.

Techniek Nederland onderschrijft deze herziening van de productaansprakelijkheid tegen de achtergrond van de sectoren waarin onze leden (de bedrijven) werkzaam zijn, zeker waar die te maken hebben met bescherming van consumenten.

Als branchevereniging zetten we ons in voor energietransitie, de circulaire economie, verstedelijking, mobiliteit en digitalisering: stuk voor stuk ontwikkelingen met ingrijpende gevolgen voor de manier waarop we leven, wonen en werken.

Het zijn uitdagingen die vragen om inzet van nieuwe en slimmere techniek, om nieuwe ideeën en een ingrijpend andere manier van samenwerken. Zowel op grote schaal – regionaal of landelijk – als voor ieder specifiek bedrijf, ieder huishouden en zelfs voor ieder individu.

Vanuit die betrokkenheid willen wij op drie punten uw aandacht vragen.

1. Recht op reparatie, onderdeel van circulaire economie

Tegen de achtergrond van de uitdrukkelijke wens om te komen tot een circulaire economie in 2050 is een belangrijk onderdeel de implementatie van het ‘bevorderen van het recht op reparatie’³.

De Nederlandse economie moet in 2050 volledig circulair zijn. Producten en grondstoffen worden opnieuw gebruikt en er is bijna geen afval meer. Afval is de nieuwe grondstof. Techniek Nederland is voluit voorstander van de circulaire economie, is bovendien initiatiefnemer (met het ministerie van IenW) van het Nationaal Reparateursregister en onze technische bedrijven zetten zich actief in voor het verminderen van verpakkingen, stimuleren van de reparatie-economie, hergebruik door reparatie en refurbishment om een langere levensduur van apparaten te garanderen.

Techniek Nederland ondersteunt van harte de overgang van een lineaire naar een circulaire economie waarbij producten zo ontworpen worden dat ze duurzamer, beter herbruikbaar, gemakkelijker te herstellen en gemakkelijker op te waarderen zijn.

Hierin, duidelijk aangewezen door de ESPR⁴ (ecodesign), hebben vooral fabrikanten/producenten de eerste en prominente rol te spelen, die ze – voor wat betreft consumentenelektronica – nog niet voldoende vervullen.

Wij wijzen hierbij op de noodzaak van handhaving door ILT én van opvolging van de met brede steun aangenomen motie-Grinwis-Rooderkerk⁵, die de regering oproept de ILT te

³ [Recht op reparatie: reparaties simpeler en aantrekkelijker voor consumenten | Nieuws | Europees Parlement](#)

⁴ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32024R1781&qid=1719580391746>

⁵ [Eerste Kamer der Staten-Generaal](#) (bron)

vragen op basis van haar controles regelmatig te rapporteren over de naleving van de Ecodesign-richtlijn (ESPR), inclusief eventuele aanbevelingen.

Bij het ontwerp van ieder apparaat of product heeft de fabrikant de kans om circulair te produceren, het product veilig repareerbaar te maken en onderdelen aan te houden voor reparatie.

Wat uitdrukkelijk nog mist hierbij, is dat de fabrikant/producent duidelijk zichtbaar en herkenbaar aan iedere consument aangeeft hoelang het apparaat/product veilig kan meegaan of gebruikt kan worden (de gebruiksduur).

Techniek Nederland ziet ook dat de EU het type van innovatieve en duurzame productie- en consumptiemethoden stimuleert, die de functionaliteit van producten en componenten verlengen, zoals revisie, opknappen en reparatie, in het kort, de levensduur.

De richtlijn voorziet erin dat wanneer een product ingrijpend wordt gewijzigd en vervolgens op de markt wordt aangeboden of in gebruik wordt gesteld, het voor de toepassing van de Richtlijn als een nieuw product beschouwd.

Wanneer de wijziging wordt aangebracht zonder dat de oorspronkelijke fabrikant daarover zeggenschap heeft, kan de persoon die de ingrijpende wijziging heeft aangebracht als fabrikant van het gewijzigde product aansprakelijk worden gesteld voor de door dat product veroorzaakte schade (artikel 8 lid 2 Richtlijn).

Onze zorg

Of een wijziging ingrijpend is, moet worden bepaald aan de hand van criteria die zijn vastgesteld in het relevante EU- en nationale productveiligheidsrecht. Het is mogelijk dat dergelijke criteria voor het betrokken product niet zijn vastgesteld.

In dat geval worden als ingrijpend beschouwd: wijzigingen (i) die de oorspronkelijke prestaties, het doel of het type van het product veranderen zonder dat dit was voorzien in de oorspronkelijke risicobeoordeling van de fabrikant én (ii) die de aard van het gevaar veranderen, een nieuw gevaar creëren of het risiconiveau verhogen (artikel 4 onder 18 Richtlijn).

Als een ingrijpende wijziging is uitgevoerd door de oorspronkelijke fabrikant, of onder diens zeggenschap, en als een dergelijke ingrijpende wijziging het product gebrekkig maakt, kan die fabrikant niet aan aansprakelijkheid ontkomen door aan te voeren dat het gebrek is ontstaan nadat het product in de handel is gebracht of in gebruik is gesteld (artikel 11 lid 1, onderdeel c, en lid 2, onderdeel d, Richtlijn).

Onze zorg bij deze redenering is in de kwetsbare positie van de reparateur, die niet geautoriseerd is door de fabrikant om een bepaald merk of product te repareren.

Professionele, vakbekwame reparateurs, die te vinden zijn via het Nationaal Reparateursregister⁶, hoeven niet die autorisatie te bezitten (te verkrijgen tegen een betaling aan de fabrikant) terwijl zij wel in staat zijn het apparaat te repareren of te refurbishen.

Wij voorzien dat – zonder duidelijkheid vooraf in de Memorie van Toelichting via voorbeelden uit de praktijk of vanuit de beroepsgroep – dit kan leiden tot niet-wenselijke situaties en juridische discussies tussen consumenten, reparateurs en fabrikanten/producenten.

Vanuit het perspectief van de circulaire economie moeten dergelijke discussies tijdig voorkomen worden; reparaties of refurbishment moet gestimuleerd worden en niet vroegtijdig – vanwege mogelijk juridische risico's tegengewerkt worden.

Techniek Nederland vergelijkt deze onwenselijke toekomstige situatie met de – nog bestaande - volstrekt ongewenste praktijk dat niet-Cenelec-gecertificeerde (kleinere) reparateurs een mogelijk economisch delict plegen door een onderdeel van het ene apparaat te plaatsen in een tweede apparaat.

Techniek Nederland steunt de opvattingen dat met het oog op een eerlijke risicoverdeling in de circulaire economie de Richtlijn bepaalt dat een marktdeelnemer die een ingrijpende wijziging aanbrengt, anders dan de oorspronkelijke fabrikant, van zijn aansprakelijkheid wordt vrijgesteld als hij bewijst dat de schade verband houdt met een onderdeel van het product waarop de wijziging geen betrekking heeft (artikel 11 lid 1, onderdeel g, Richtlijn).

Marktdeelnemers die reparaties of andere verrichtingen uitvoeren die geen ingrijpende wijzigingen inhouden, kunnen niet aansprakelijk worden gesteld op grond van de Richtlijn. Dit geldt ook voor wijzigingen door middel van updates of upgrades die niet kwalificeren als “ingrijpend” in de zin van de Richtlijn.

Onze vraag aan u: wie wordt verantwoordelijk voor de garantie als een apparaat buiten de fabrikant om gerepareerd wordt? Is een retailer (met reparatie) of een reparatiebedrijf verantwoordelijk voor de garantie op de uitgevoerde reparatie, maar niet automatisch voor de gehele garantie van het product?

2. Regresrecht en garantierecht

Techniek Nederland ziet vanuit de praktijk van garantie op producten, dat wij als EU-lidstaat sinds 2003 danig uit de pas lopen met vrijwel alle EU-lidstaten wat betreft de conformiteit en de te verwachten levensduur van producten, waaronder consumentenelektronica.

Anderzijds, de Nederlandse consument heeft een uitstekende bescherming via een – kort gezegd – langlopend garantierecht.

⁶ [Nationaal Reparateursregister](#)

We pleiten niet voor een inperking van deze consumentenbescherming met betrekking tot garantie en de gebruiksduur van apparaten. Wel pleiten we uitdrukkelijk ervoor dat levensduur van apparaten duidelijk en zichtbaar vermeld moet worden. Hierboven hebben we daaraan gerefereerd.

Afstemming vanuit het Nederlandse standpunt binnen EU, zeker in de samenhang met ESPR (ecodesign) en in samenhang met de komende Circular Economy Act, is voor consumenten en voor de betrokken (retail-)bedrijven voor de hand liggend.

Techniek Nederland heeft kennisgenomen van de zienswijze van INretail op uw internetconsultatie in haar reactie op de theoretische bijdrage van prof. dr. M.B.M. Loos (UvA) aan dezelfde consultatie.

Prof. Loos pleit ervoor om de inperking van de wanprestatievordering bij consumentenkoop in artikel 7:24 lid 2 BW en 7:50a BW te schrappen. Dat betekent dat de verkoper vol aansprakelijk zou worden jegens de consument.

INretail stelt zich terecht kritisch op. Verkopers van apparaten hebben geen 'schuld' aan het ontstaan van schade. De schade kan aanzienlijk zijn (brand of lichamelijk letsel). Consumenten hebben rechten, die niet kunnen worden beperkt of uitgesloten.

De praktijk is weerbarstig. Het regres op de voorschakel is juridisch mogelijk, maar in de praktijk werkt die niet of zelfs slecht.

Techniek Nederland herkent helaas de uitkomsten van het genoemde leden-onderzoek van INretail dat dit bij de (wettelijke) garantie al lang zo het geval is.

Verkopers, ook de allergrootste, zijn in meerdere opzichten afhankelijk van leveranciers (fabrikanten/producenten) voor tijdige levering, dealership, klachtbeoordeling- en afhandeling, etc.

Wij voorzien dat deze afhankelijkheid bij het afdoen van productaansprakelijkheid niet anders zal zijn. Wanneer de suggestie van professor Loos wordt opgevolgd, worden geschillen over productaansprakelijkheid uitgevochten tussen consument en verkoper. De producent is geen partij in het geschil en de verkoper zal zich niet of nauwelijks kunnen verweren. Tegelijkertijd zal de aansprakelijkheid van de verkoper niet eindigen als die voorschakel niet meer bestaat of overgenomen is.

Onze vraag aan u: graag horen wij uw reactie op deze praktijksituatie.

3. Tenslotte, drie voorstellen voor nadere invulling

In de Memorie (en het wetsvoorstel) zien wij ruimte om vanuit juridische actualiteit (o.a. het recht op reparatie) en vanuit onze werk-/winkelvloer-werkelijkheid specifieke aanvullingen te doen, die niet leiden tot 'nationale koppen' op de richtlijn, maar wel passend zijn bij de gewenste Nederlandse situatie:

- a. Een expliciete positionering van het Nationaal Reparateursregister als kwaliteitsinstrument in relatie tot 'geautoriseerde' reparatie;
- b. Een korte toelichting op risico's bij software-updates en/of modificaties van slimme installaties (voornamelijk van toepassing binnen de installatiesector);
- c. Gezamenlijke verkenning van een gedeelde garantiestructuur en/of erkende reparatiebevoegdheid voor niet-geautoriseerde, professionele, vakbekwame reparateurs/reparatiebedrijven.

Vanzelfsprekend zijn wij bereid en beschikbaar om onze zienswijze, voorstellen en vragen nader toe te lichten.

Contact over deze zienswijze voor de internetconsultatie Implementatiewet richtlijn herziening productaansprakelijkheid

Techniek Nederland
Esther Dijk
Teamleider PA en Positionering

e.dijk@technieknederland.nl

Techniek Nederland
Martin Hof
Branchemanager ETD en reparatie-sector

m.hof@technieknederland.nl